

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อวิเคราะห์และพัฒนากลไกกระบวนการนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็น

2.1 กระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

2.2 กระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

2.3 การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมในการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

ในส่วนของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 211 แห่ง และศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิจัยผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยภาคสนาม (fieldwork research) ในส่วนของวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.1 2.2 และ 2.3 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในเวทีท้องถิ่น การประชุมผู้บริหารและการประชุมสหสาขาวิชาชีพ ร่วมกับการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจสถานะสุขภาพของประชาชน และใช้แบบสอบถามประเมินผลหลังการดำเนินโครงการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน ในพื้นที่ 27 ชุมชน ของเขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และนำเสนอในเชิงพรรณนาเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่ละวัตถุประสงค์ โดยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 กระบวนการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน

การศึกษากระบวนการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากลุ่มประชากรคือ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 211 แห่ง ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีจำนวน 113 แห่ง (ร้อยละ 72.9) สำหรับในส่วนของหน่วยงานที่มีการกำหนดนโยบายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรมีจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 27.1) โดยในหน่วยงานที่มีนโยบายสาธารณะจำนวน 42 แห่งดังกล่าว พบว่า เป็นนโยบายที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและเป็นความต้องการของประชาชนถึง 41 แห่ง (ร้อยละ 97.6) แต่อย่างไรก็ตามนโยบายที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพไม่ครบทุกขั้นตอน จำนวน 27 แห่ง (ร้อยละ 64.3) ในขณะที่มีหน่วยงานมีกระบวนการครบทุกขั้นตอน 15 แห่ง (ร้อยละ 35.7)

ข้อมูลด้านกระบวนการนำนโยบายสาธารณะสุขภาพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มีการนำนโยบายสาธารณะสุขภาพผู้สูงอายุที่กำหนดขึ้นไปจัดทำแผนครบทุกนโยบายเพียง 6 แห่ง (ร้อยละ 14) ในส่วนที่จัดทำไม่ครบทุกนโยบายมีจำนวนถึง 36 แห่ง (ร้อยละ 85.7) นอกจากนี้พบว่า ในปีงบประมาณที่ผ่านมาหน่วยงานมีแผน/โครงการด้านสุขภาพผู้สูงอายุ 27 แห่ง (ร้อยละ 64.3) และในส่วนที่ไม่มีแผน/โครงการจำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 35.7) นอกจากนี้พบว่า มีการติดตามประเมินผลนโยบายเพียง 5 แห่ง (ร้อยละ 11.9) และส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดแผนการติดตามประเมินผลร่วมกับประชาชน

ส่วนที่ 2 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่: กระบวนการเกิดนโยบาย สาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับในส่วนของผลการศึกษาจากพื้นที่กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา พบว่ากระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุมี 6 ขั้นตอน ทั้งนี้เป็นกระบวนการที่ได้มาจากความต้องการของประชาชน ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 : สืบหาข้อมูล/วิเคราะห์สถานการณ์ด้านสุขภาพและกิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 3 : จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/เวทีท้องถิ่น เพื่อคืนข้อมูลแก่ประชาชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมระดมสมองหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 4 : ภาคประชาชนนำปัญหา/ความต้องการด้านสุขภาพผู้สูงอายุสู่ประเด็นข้อเสนอวาระนโยบาย

ขั้นตอนที่ 5 : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อเสนอวาระนโยบายเสนอต่อ “สภาท้องถิ่น” เพื่อขอมติกำหนดเป็น “นโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายผู้สูงอายุ”

ขั้นตอนที่ 6 : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศนโยบายโดยระบุไว้ในเทศบัญญัติและแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล

สำหรับกระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่น ผู้วิจัยได้เริ่มต้นกระบวนการตามหลักแนวคิดทฤษฎี ขั้นตอน การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชน โดยการเข้าพบผู้นำองค์กรท้องถิ่นคือ นายกเทศมนตรีและทีมบริหารเทศบาล โดยมีประเด็นการหารือและให้ข้อมูลสถานการณ์ด้านสุขภาพของชุมชนแก่ทีมผู้บริหาร นายกเทศบาลเมืองเมืองแก่นและรองนายกฯ ๖ (2553: การสัมภาษณ์) ได้มีข้อคิดเห็นต่อประเด็นสุขภาพดังกล่าวว่า “ปัญหาสุขภาพจากโรคเรื้อรังเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข” ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสุขภาพที่ทางผู้บริหารไม่ทราบมาก่อนว่ามีปัญหาการป่วยเป็นจำนวนมากในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิต เบาหวาน หัวใจ ไขมันในเลือด เป็นต้น ในส่วนของเทศบาลเมืองเมืองแก่น (2553: การสัมภาษณ์) เห็นว่าประเด็นการดูแลด้านสุขภาพของประชาชนเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและถือเป็นภารกิจของเทศบาลโดยตรง และยินดีรับโครงการวิจัย กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์ของพี่น้องประชาชนชาวเมืองแก่น”

อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้ที่มีส่วนสำคัญในขั้นตอนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่น ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บุคลากรที่เกี่ยวข้องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาล และประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า หลังจากที่มีการสำรวจภาวะสุขภาพของประชาชนและมีการคืนผลการสำรวจภาวะสุขภาพผู้สูงอายุส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลสุขภาพของชุมชน มีความเข้าใจและเกิดความตระหนักต่อสุขภาพตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนเกิดความเห็นร่วมกัน ว่าเทศบาลควรจะมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่มีสาเหตุมาจากโรคไม่ติดต่อโดยอาศัยกิจกรรมทางกายเข้ามาช่วย ซึ่งได้ข้อสรุปจากที่ประชุมว่ามีความต้องการจัดทำโครงการในสองประเด็นตามความต้องการของแต่ละชุมชนคือ การออกกำลังกาย และการปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งจะกระจายกันจัดทำครบทุกชุมชนรวมทั้งสิ้น 27 ชุมชน สอดคล้องกับข้อสรุปจากการประชุมเวทีท้องถิ่นได้ข้อสรุปร่วมกันว่า **“ประชาชนมีความต้องการให้เทศบาลสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางกายในชุมชน ตลอดจนร้องขอให้มียุทธศาสตร์ด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุและประชาชน”**(ข้อสรุปจากเวทีท้องถิ่น, 18 มีนาคม 2554) เพื่อเกิดการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สถานที่การดำเนินการ ทรัพยากรบุคคล และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าขั้นตอนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความสำคัญต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะ เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจในปัญหาสาธารณะของประชาชนในชุมชน ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับความคิดเห็นร่วมกันหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ตลอดจนนำไปสู่ข้อเสนอต่อเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านสุขภาพ

หลังจากที่ทางเทศบาลรับในประเด็นของการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/เวทีท้องถิ่นเพื่อคืนข้อมูลแก่ประชาชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมระดมสมองหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพผู้สูงอายุ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเด็นการร่วมรับรู้ ร่วมคิดวิเคราะห์ ร่วมตัดสินใจเพื่อหาแนวทางของการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ตลอดจนการแสดงออกถึงความต้องการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมทางกายภายใต้การดำเนินงานโดยชุมชนและการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

ในส่วนของการขับเคลื่อนด้านภาคประชาชน ได้มีการนำปัญหา/ความต้องการด้านสุขภาพผู้สูงอายุสู่ประเด็นข้อเสนอวาระนโยบาย ซึ่งหลังจากที่ประชาชนได้รับทราบปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการ แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การจัดเตรียมข้อมูลในการวางแผนเพื่อสร้างทางเลือกเป็นวาระนโยบาย และแสดงเจตจำนงโดยการนำเสนอต่อคณะผู้บริหารเทศบาลที่เข้าร่วมประชุม ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อเสนอวาระนโยบายเสนอต่อ “สภาท้องถิ่น” เพื่อขอมติกำหนดเป็น “นโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายผู้สูงอายุ” ในขั้นตอนนี้คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาได้นำข้อเสนอวาระนโยบายท้องถิ่นเข้าเสนอต่อสภาท้องถิ่นในการประชุมสภาท้องถิ่นสมัยสามัญ ครั้งที่ 1 วันที่ 13 มิถุนายน 2554 ซึ่งเป็นกรนำเสนอวาระนโยบายที่ได้จากประชาชนต่อที่ประชุมเพื่อรับมติเห็นชอบในการกำหนดเป็นนโยบายจากสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้นายกเทศมนตรีได้ให้ข้อมูลสรุปผลการสำรวจภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่พบว่า มีปัญหาด้านโรคไม่ติดต่อซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลมีมติรับข้อเสนอวาระนโยบายเข้าสู่นโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกาย และเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงทั้งหมด 17 เสียง (ในจำนวนสมาชิกเทศบาลจำนวน 17 คน) จะเห็นได้ว่ากระบวนการนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2550) ที่กล่าวว่า ระเบียบวาระนโยบายหมายถึง ประเด็นปัญหาสังคมที่ได้รับความสนใจหรือรับรู้มากพอและผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าสำคัญควรค่าแก่การสนใจและสามารถแก้ปัญหาได้ โดยกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนากลไกเพื่อแก้ปัญหาสาธารณะของชุมชน

จากผลการลงมติรับข้อเสนอวาระนโยบายส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดนโยบายท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ และมีการประกาศนโยบายโดยระบุไว้ในเทศบัญญัติและแผนพัฒนาสามปี จากผลการดำเนินการในขั้นตอนที่ 5 เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาได้บันทึกนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายเป็นลายลักษณ์อักษรในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ.2555 และบรรจุงบประมาณไว้ในเอกสาร แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2555-2557 ในส่วนภารกิจของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการส่งเสริมสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายของกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มวัยทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ได้ระบุวัตถุประสงค์คือ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงแก่ร่างกายจิตใจลดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อต่างๆ ทั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุและวัยทำงานที่เข้าร่วมกิจกรรมทางกายจาก 27 ชุมชน โดยคาดหวังผลลัพธ์คือ ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และมีสุขภาพจิตดี ทั้งนี้เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาได้จัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมดังกล่าวปีละ 50,000 บาท

ตั้งแต่ปี 2555-2557 ด้วยงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา: ม.ป.ป.: 160)

ส่วนที่ 3 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่: กระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

จากการดำเนินงานด้านการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายสู่การปฏิบัติพบว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) หลังจากมีการประกาศนโยบายต่อสาธารณะแล้ว ทางผู้บริหารได้มอบหมายให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนสามปีของเทศบาลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแปลงนโยบายสู่แนวทางการปฏิบัติในระดับชุมชน 2) ชุมชนแต่ละแห่งจัดทำโครงการในหัวข้อที่ได้จากมติของเวทีท้องถิ่นและเป็นความต้องการของชุมชน ผลลัพธ์ที่ได้คือโครงการกิจกรรมทางกายจำนวน 30 โครงการจาก 27 ชุมชน ในขั้นตอนนี้ถูกนำไปปฏิบัติในชุมชน โดยมีการประชุมแต่งตั้งหัวหน้าโครงการ กรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม(หัวหน้าโครงการได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในชุมชน โดยการออกเสียงเลือกในที่ประชุม ซึ่งบางโครงการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข บางโครงการเป็นผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการ บางโครงการเป็นผู้นำชุมชน) ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้สูงอายุ กลุ่มวัยทำงาน เยาวชน และผู้นำชุมชน สำหรับปัญหาอุปสรรคระหว่างดำเนินกิจกรรม คือ ในช่วงแรกของโครงการมีสมาชิกเข้าร่วมไม่มาก แต่ในระยะต่อมาหลังจากเริ่มโครงการ หัวหน้าโครงการและกรรมการได้ประกาศ/ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ทำให้มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางกายเพิ่มขึ้น และถือปฏิบัติเป็นวิถีชุมชน โดยสมาชิกแต่ละชุมชนมีการชักชวนญาติ พี่ น้อง เพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมทางกายมากขึ้น 3) ดำเนินการตามแผนงานโครงการโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง 4) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับทีมงานของเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน และผู้แทนภาคประชาชน

ส่วนที่ 4 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่: การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมในการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรม ทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

หลังจากที่โครงการวิจัยได้ดำเนินงานในพื้นที่เป็นเวลารวม 18 เดือน (1 ตุลาคม 2553- 31 มีนาคม 2555) นับตั้งแต่ระยะที่ 1 การสร้างนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกาย ต่อด้วย ระยะที่ 2 การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และระยะที่ 3 การประเมินผลนโยบาย ผู้วิจัยจึงวางแผนการลงประเมินติดตามผลการดำเนินงานในชุมชน ช่วงเดือนธันวาคม 2554 - 31 มกราคม 2555 เพื่อประเมินกิจกรรมทางกายที่ประชาชนดำเนินการด้วยตนเองร่วมกับทีมสมาชิกสภาเทศบาล ทีมอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้นำชุมชน สำหรับเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 284 คน ใน 27 ชุมชน โดยสรุปผลการวิจัยดังนี้

จากผลการประเมินมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 284 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 71.5 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.3 สถานภาพสมรสร้อยละ 71.1 ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาร้อยละ 64.4 ส่วนใหญ่มีรายได้ร้อยละ 98.2 อาชีพรับจ้างร้อยละ 52.5 เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมร้อยละ 89.8 มีการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายुर้อยละ 67.2 และเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขร้อยละ 48.2

ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.3 มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบายได้อย่างถูกต้องว่า นโยบายสาธารณะดังกล่าวมีขึ้นเพื่อ พัฒนาสุขภาพของประชาชนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ร้อยละ 79.9 เห็นว่านโยบายสาธารณะมีความสำคัญคือ ช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของเครือข่ายชุมชน และมีความเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการขั้นตอนวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ ร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนโยบาย ร้อยละ 21.5 ในส่วนของการบรรลุเป้าหมายของนโยบายที่สำคัญที่สุดร้อยละ 73.6 เห็นว่าเป็น การทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงจากนโยบายซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ประชาชนรับทราบว่า มีนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายถึงร้อยละ 81 และสามารถตอบได้ว่า นโยบายสาธารณะดังกล่าวมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนร้อยละ 84.5 ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 94 รับทราบว่าโรคที่เป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่เทศบาลเมืองเมืองแกนในปัจจุบัน คือ โรคไม่ติดต่อ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง เป็นต้น

โดยสรุปภาพรวมส่วนใหญ่ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายเป็นอย่างดี ทั้งในด้านของวัตถุประสงค์ นโยบาย ความสำคัญของนโยบาย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย การบรรลุเป้าหมายที่สำคัญของนโยบาย เป้าหมายสูงสุดของนโยบาย ทราบว่าเทศบาลมีการจัดเวทีประชาคม และมีความเข้าใจได้ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพด้านกิจกรรมทางกาย

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพด้านกิจกรรมทางกาย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเวทีประชาคมชุมชนในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 39.4 รองลงมาในระดับปานกลางร้อยละ 43.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของชุมชนในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 52.1 แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญในกระบวนการดังกล่าว สำหรับด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชนเรื่องสุขภาพและโรคไม่ติดต่อพบว่าประชาชนร้อยละ 66.2 มีส่วนร่วมในระดับมากถึงมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรังซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาสุขภาพสำคัญของชุมชน นอกจากนี้พบว่าประชาชนร้อยละ 44.7 มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพแก่เทศบาลในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นด้านสุขภาพร่วมกับสมาชิกในชุมชน ที่มีถึงร้อยละ 46.1 ดังนั้นจึงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 42.6 มีส่วนร่วมในการผลักดันปัญหาด้านสุขภาพเข้าสู่การพิจารณาของสภาเทศบาลในลำดับต่อมา จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นในทรรศนะของผู้วิจัยถือว่าเป็นมิติใหม่ของภาคประชาชนด้านกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

สำหรับประเด็นของการมีส่วนร่วมในการกำหนดวาระสำหรับอภิปรายนโยบาย เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วม ร้อยละ 35.2 นอกจากนี้พบว่าผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยผลักดันแก้ไขปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 39.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมออกแบบโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมร้อยละ 36.3 ซึ่งสอดคล้องกับการลงติดตามเยี่ยมประเมินในพื้นที่ที่พบว่าประชาชนใน 27 ชุมชนให้ความสำคัญและเข้าร่วมประชุมออกแบบโครงการในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาด้านสุขภาพที่เสนอต่อเทศบาลถูกประกาศเป็นนโยบายร้อยละ 75 ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นความเห็นด้านการมีส่วนร่วมให้โครงการเพื่อสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายของชุมชนถูกเสนอเป็นนโยบายและประชาชนรับทราบว่าโครงการเหล่านั้นมีความสำคัญเพียงพอที่จะเสนอเป็นนโยบาย และมีผู้ที่มีส่วนร่วมรับฟังการประกาศนโยบายร้อยละ 78.8 โดยมีการประกาศนโยบายในการประชุมสภาเทศบาล การประชุมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำเดือน การประชุม/อบรมเรื่อง

สุขภาพสำหรับประชาชน มีการจัดทำป้ายประกาศนโยบายและการประกาศโดยนายกเทศมนตรี
 อย่างเป็นทางการ เป็นต้น

นอกจากนี้ประเด็นการมีส่วนร่วมดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ
 กิจกรรมทางกายของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุดร้อยละ 79.5 รวมถึงการเข้ามามี
 ส่วนร่วมประสานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมโครงการ ระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ
 44.7 ด้านการมีส่วนร่วมเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ประชาชนส่วนใหญ่
 ร้อยละ 58.8 ได้รับการอบรมในระดับมากถึงมากที่สุด นอกจากนี้พบว่าหน่วยงานสาธารณสุขและ
 อาสาสมัครสาธารณสุขให้ความร่วมมือด้านสุขภาพและการออกกำลังกายในระดับมากถึงมากที่สุด
 ร้อยละ 79.2 ในส่วนของประชาชนเองก็มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ/กิจกรรมทางกาย
 ระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 42.9 สำหรับกรณีที่พบข้อบกพร่องของโครงการและให้ข้อเสนอแนะ
 อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 44.7

ประเด็นการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคโครงการระหว่าง
 ดำเนินการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 32.4 ส่วนประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือการมี
 ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมทางกาย พบว่าส่วนใหญ่มีส่วน
 ร่วมในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 41.6 สอดคล้องกับผลการลงเขี่ยมติดตามในพื้นที่ซึ่งพบว่า มี
 การแต่งตั้งทีมประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน สมาชิก
 สภาเทศบาล ผู้แทนภาคประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ทีมประเมินใช้กลยุทธ์การเขี่ยมติดตามแบบ
 เสริมพลัง(empowerment)แก่ประชาชน และพบว่าประชาชนร้อยละ 33.5 มีส่วนร่วมในการ
 เสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ใน
 พื้นที่ที่ประชาชนมีการรวมตัวกันดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และประชาชนให้ข้อมูลว่า เมื่อมีปัญหา
 อุปสรรคจะมีการประชุมหารือกันอย่างไม่เป็นทางการและวางแผนร่วมกันเพื่อจัดกิจกรรมทางกาย
 ในชุมชนเช่นนี้ต่อไปเพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความสุขดี ข้อค้นพบจากแบบสอบถามสอดคล้องกับผล
 การสนทนากลุ่มที่พบว่า บริบทของโครงการและกิจกรรม เป็นเหตุผลสำคัญที่ประชาชนในชุมชน
 มีส่วนร่วมในการทำโครงการด้านกิจกรรมทางกาย เนื่องจากปัญหาสุขภาพและความเจ็บป่วยมี
 เพิ่มขึ้น บางคนป่วยหลายโรคได้แก่ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง เป็นต้น ซึ่งแต่
 เดิมก็มีการออกกำลังกายกันบ้างแต่ยังขาดความต่อเนื่อง นอกจากนั้นความไม่ต่อเนื่องของ
 งบประมาณจากเทศบาลก็เป็นเหตุผลของการไม่มีโครงการเกี่ยวกับสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายใน
 ระยะเวลาที่ผ่านมา ปีพ.ศ. 2555 นี้จึงเป็นโอกาสดีที่เทศบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และได้
 อนุมัติเงินงบประมาณส่วนหนึ่งสำหรับการทำโครงการกิจกรรมทางกาย ซึ่งผู้ที่ริเริ่มโครงการและ
 กิจกรรมได้แก่ ประชาชน อาสาสมัครสาธารณสุข ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น โดยเริ่ม

ดำเนินการจากการชักชวนกลุ่มที่สนใจเข้ามาจัดทำโครงการร่วมกัน ระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อวางแผนกิจกรรมทางกายให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ การส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนให้มีสุขภาพดี ในประเด็นของสภาพนิเวศและวัฒนธรรมของชุมชนช่วยให้โครงการมีการดำเนินงานได้เป็นอย่างดีคือ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาเป็นลักษณะชุมชนเกษตรกร มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการรวมกลุ่มกันได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

ในส่วนของการเห็นของประชาชนด้านประโยชน์ของโครงการกิจกรรมทางกายพบว่า กิจกรรมของโครงการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ด้านสุขภาพกล่าวคือ ประชาชนเห็นว่าหลังจากที่ได้ลงมือทำกิจกรรมทางกายในชุมชนทำให้รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น การเจ็บป่วยลดลง พบแพทย์น้อยลง ส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปโรงพยาบาลและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

จากผลการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกันในประเด็นของเป้าหมายโครงการคือ แต่ละโครงการมีเป้าหมายมุ่งให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพดี แข็งแรง และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ในส่วนของกระบวนการมีส่วนร่วมพบว่า ทางเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงความต้องการอย่างเสรี มีการเปิดเวทีท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการระดมสมองร่วมกันระหว่าง ฝ่ายบุคลากรจากเทศบาล ภาคประชาชน กลุ่มหรือชมรมต่างๆ ในการเสนอเป็นวาระนโยบายด้านสุขภาพด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

นอกจากนี้ประเด็นสำคัญที่ประชาชนอยากเห็นและอยากให้เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการคือ การที่คนในชุมชนมีสุขภาพดี โดยผ่านการดำเนินงานด้านกิจกรรมทางกายโดยชุมชนมีส่วนร่วมและดำเนินการโดยชุมชนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการทำงานมีตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) หัวหน้าโครงการประสานนัดหมายสมาชิกให้เข้าร่วมพูดคุยกันถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่จะดำเนินการ 2) จัดทำโครงการฯ 3) เสนอโครงการต่อเทศบาล 4) รับงบประมาณและจัดสรรซื้อวัสดุตามแผนงาน 5) นัดหมายวันเวลาที่เริ่มทำกิจกรรมร่วมกัน โดยโครงการส่วนใหญ่ นัดหมายทำกิจกรรมในช่วงเย็นระหว่างเวลา 17.00-19.00 น. 6) ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนของโครงการ โดยมีการลงชื่อในสมุดทะเบียนทุกครั้ง 7) ประชุม/พบปะหารือความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ 8) ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นโครงการ โดยมีผู้ที่เข้าร่วมโครงการได้แก่ ประชาชน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมแม่บ้าน เป็นต้น

ในประเด็นการดำเนินการโครงการพบว่า มีการปฏิบัติตามแผนของชุมชน ได้แก่ ในขั้นตอนการประสานงาน การจัดทำโครงการ การเสนอโครงการต่อเทศบาล การได้รับการจัดสรรงบประมาณ การลงมือปฏิบัติกิจกรรม เป็นต้น ส่วนสิ่งที่ไม่เป็นไปตามแผน ได้แก่ การนัดหมายประชุมหรือความก้าวหน้าการดำเนินการโครงการ ยังติดขัดในเรื่องความพร้อมด้านเวลาบางชุมชนไม่สามารถจัดประชุมอย่างเป็นทางการได้แต่ได้ปรับเป็นการพูดคุยหรือกันอย่างไม่เป็นทางการแทน ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความเข้มแข็ง

สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานโครงการและกิจกรรมคือ เกิดความสามัคคีและการมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน ประชาชนมีสุขภาพกายสุขภาพใจดีขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของคนในชุมชนที่ระบุว่า การเข้าร่วมโครงการทำให้สุขภาพแข็งแรง มีความสุขและนอนหลับดีขึ้น

ในส่วนของผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการสามารถกล่าวได้ว่า มีความสำเร็จตามแผนงานและเป้าหมายของโครงการ คือ มีการทำงานตามขั้นตอนที่วางไว้ร่วมกันในแต่ละชุมชน สอดคล้องกับผลการประเมินอย่างมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ที่ลงไปสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริงและพบว่า มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ และประชาชนในชุมชนได้สะท้อนภาพของประโยชน์ที่ได้จากโครงการทั้งในแง่ที่มีผลดีต่อสุขภาพและในด้านของการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จตามแผนงาน/เป้าหมายของโครงการ

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ ชุมชนจะสามารถทำสิ่งใดให้ดีกว่าผลที่ได้จากโครงการ/กิจกรรม ประชาชนในชุมชนให้ความเห็นพ้องกันว่า “ชุมชนจะมีกิจกรรมทางกายร่วมกันต่อไป” “จะทำกิจกรรมเช่นนี้ในชุมชนต่อไปแม้จะไม่มีโครงการวิจัยเข้ามาแล้ว” “จะทำต่อไปเพราะดีต่อสุขภาพ” “จะทำต่อไปเพราะเทศบาลมีโครงการต่อเนื่อง” “เราทำอยู่เป็นประจำอยู่แล้วและจะทำต่อไป” “จะขยายกลุ่มโดยชักชวนคนอื่น ๆ ต่อไป” “ขอให้เทศบาลทำต่อ” “เมื่อเราได้สุขภาพดี ก็ต้องบอกต่อ” (ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ต.ช่อแล ต.อินทขิล: ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม) สำหรับประเด็นอุปสรรค ข้อขัดข้อง ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการและกิจกรรมมีข้อสะท้อนจากประชาชนคือสิ่งที่เป็อุปสรรคในด้านงบประมาณนั้น งบประมาณที่ได้มีน้อยทางออกของชุมชนคือ การบริหารจัดการให้เกิดโครงการขึ้นจริงให้ได้ โดยอาศัยต้นทุนทางสังคม เช่น สถานที่ขอใช้จากวัด โรงเรียน ลานอเนกประสงค์ ศาลาชุมชน เป็นต้น สำหรับในส่วนของ การขยายจำนวนครูแอโรบิกสู่ชุมชนอื่นๆที่ยังไม่มีครู ได้อาศัยการขอความอนุเคราะห์ครูพี่เลี้ยงมาสอนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่เป็นการช่วยในลักษณะของการสร้างครูใหม่ด้วยจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับผลของการลงไปติดตามเยี่ยม พบว่าการขยายผลในลักษณะนี้ชุมชนสามารถสร้างครูพี่เลี้ยง

เพิ่มขึ้น ได้จริงภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งจากผลของการแก้ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การดำเนินงานโครงการเกิดความสำเร็จและมีการร่วมทำกิจกรรมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ได้สรุปสาระสำคัญผลการศึกษาและนำเสนอความคิดเห็นของนโยบายสาธารณะมาอธิบายเพื่อเสนอความเชื่อมโยงจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านสุขภาพสามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณาทบทวนและพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านสุขภาพและกิจกรรมทางกาย

ประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 กระบวนการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน ส่วนที่ 2 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่ ด้านกระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกระบวนการน่านโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม และส่วนที่ 3 การน่านโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ยังไม่มีการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพผู้สูงอายุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะเป็นที่ในส่วนที่เป็นข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินนโยบายในระดับท้องถิ่นคือ ทำให้ไม่มีการกำหนดงบประมาณรายจ่ายไว้ และจะมีผลสืบเนื่องไปถึงยังแผนพัฒนาสามปีหรือแผนพัฒนาประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมขาดประเด็นด้านสุขภาพผู้สูงอายุและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนวัยสูงอายุซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในชุมชน นอกจากนั้นแม้จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งระบุว่า หน่วยงานของตนมี

นโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุที่ถูกระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ยังคงพบว่า หน่วยงานเหล่านั้นมากกว่าร้อยละ 50 มีกระบวนการด้านนโยบายสาธารณะ (ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอน 1. กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม 2) กระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นไปปฏิบัติ 3) กระบวนการประเมินผลนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม) ไม่ครบถ้วน ทั้งนี้รวมถึงขั้นตอนย่อยในแต่ละขั้นตอนซึ่งพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีและกระทำไม่ครบตามขั้นตอน สิ่งต่างๆเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ทำให้เกิดการดำเนินนโยบายสู่การปฏิบัติที่ไม่เต็มศักยภาพ

ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดความเข้าใจและความตระหนักในการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพผู้สูงอายุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย ทั้งนี้ที่นโยบายสาธารณะด้านสุขภาพเป็นแนวทางในการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการได้ตามบทบาทหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่า รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิทย์ พวงงาม(2550: 408) ที่ระบุว่า ประเทศไทยมีข้อด้อยในเรื่องของการมีส่วนร่วมและการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสในการเสนอความต้องการ ความคิดเห็นและการบริหารงานในท้องถิ่นของตน ทั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา นอกจากนี้โกวิทย์ พวงงาม ยังระบุว่า จากการศึกษาผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความชัดเจนว่า ในการกระจายอำนาจการปกครองของประเทศไทย ประชาชนเข้ามามีบทบาทเรียกร้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งหากพิจารณาตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่งคือ ในด้านภารกิจสาธารณสุข ได้แก่ การจัดให้บริการสาธารณสุข การรักษาพยาบาลและการส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นในสภาพปัญหาปัจจุบันที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวและประกอบกับปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อนมากขึ้นจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคไขมันในเลือดสูงและโรคมะเร็ง เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุแยกเฉพาะออกมาอย่างชัดเจน และมีการส่งเสริมกิจกรรมทางกายในชุมชน เพื่อรองรับและเตรียมการด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุตลอดถึงผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุในสังคมไทยต่อไป

ส่วนที่ 2 กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่น

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ด้าน 1) กระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ 2) กระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และ 3) การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 2.1 ในการศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมในครั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่า ผลการศึกษาที่เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Thomas R. Dry ทั้งในประเด็นของกระบวนการเกิดนโยบาย (Policy Formulation) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) และ การติดตามประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 141 กระบวนการนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ (Participatory Local Public Policy Process on Aging's Physical Activities)

กระบวนการ(Process)	กิจกรรม (Activity)	ผู้เกี่ยวข้อง (Participants)
1. กระบวนการเกิดนโยบาย (Policy Formulation)	-การระบุถึงปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นในชุมชน	-ผู้บริหารอปท. -นักวิชาการ
1.1 การระบุปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นในชุมชน (Health Problem Identification)	-นักวิชาการสื่อสารให้ผู้บริหารอปท. รับทราบสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง -สื่อสารให้อสม./ประชาชนรับทราบ ในเวทีท้องถิ่น -สำรวจภาวะสุขภาพประชาชน (ความร่วมมือระหว่างอปท. และ แกนนกอสม.)	-กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม -สำนักปลัด -ประชาชนกลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความเห็นจากสาธารณะ -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตาราง 141 (ต่อ)

กระบวนการ(Process)	กิจกรรม (Activity)	ผู้เกี่ยวข้อง (Participants)
	วิเคราะห์ข้อมูล -ค้นหาข้อมูลในเวทีท้องถิ่น (มีภาคประชาชน/ ผู้บริหารอปท./ นักวิชาการ/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง) -ระดมสมองวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพและแนวทางแก้ไขร่วมกัน -เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน	
1.2 การกำหนดระเบียบวาระ (Agenda setting)	-การแสดงออกถึงความต้องการให้มีการกำหนดนโยบายจากรัฐ การตัดสินใจที่จะเลือกเอาประเด็นสาธารณะมาเป็นประเด็นทางนโยบาย โดยผ่านการพิจารณาจากเวทีท้องถิ่นหรือประชาคมท้องถิ่น	-ฝ่ายบริหารของอปท. -สมาชิกสภาท้องถิ่น -ภาคประชาชน
1.3 การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation)	การกำหนดนโยบาย โดยสร้างข้อเสนอทางนโยบาย/ร่างนโยบาย เพื่อเสนอต่อสภาเทศบาล	-สำนักปลัด -สมาชิกสภาท้องถิ่น -กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
1.4 การนำนโยบายเข้าสู่เทศบาลบัญญัติ (Policy Legitimation)	การขออนุมัติเป็นนโยบายสาธารณะท้องถิ่นตามกฎหมายเพื่อผลักดันให้เป็นนโยบายที่เป็นทางการ	-ประธานสภาท้องถิ่น -ฝ่ายบริหารของอปท. -สมาชิกสภาท้องถิ่น
2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation)	แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นแผนงาน โครงการ จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้	-สำนักปลัด -กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม -ภาคประชาชน -สมาชิกสภาท้องถิ่น

ตาราง 141 (ต่อ)

กระบวนการ(Process)	กิจกรรม (Activity)	ผู้เกี่ยวข้อง (Participants)
3.การติดตามและประเมินผล (Policy Evaluation)	ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ	
	ติดตาม/ประเมินผลการดำเนิน	-ผู้บริหารอปท.
	นโยบาย โดยความร่วมมือจาก	-สมาชิกสภาท้องถิ่น
	ทุกภาคส่วนในชุมชน/รายงาน	-คณะกรรมการติดตาม
	ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน	ประเมินผล
	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง	-นักวิชาการ
	นโยบาย	-ภาคประชาชน

ที่มา : ประยุกต์จาก Dye (1992)

นอกจากนี้การศึกษากระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่น พบขั้นตอนรายละเอียดด้านกระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะ 6 ขั้นตอนย่อยคือ 1) การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชน 2) สืบหาข้อมูล/วิเคราะห์สถานการณ์ด้านสุขภาพและกิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุ 3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/เวทีท้องถิ่น เพื่อค้นหาข้อมูลแก่ประชาชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมระดมสมองหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพผู้สูงอายุ 4) ภาคประชาชนนำปัญหา/ความต้องการด้านสุขภาพผู้สูงอายุสู่ประเด็นข้อเสนอวาระนโยบาย 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อเสนอวาระนโยบายเสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อขอมติกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายผู้สูงอายุ 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศนโยบายโดยระบุไว้ในเทศบัญญัติและแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล

จากผลของกระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการที่เกิดขึ้นช่วยให้เห็นภาพตั้งแต่ระดับของการขับเคลื่อนการก่อตัวนโยบายที่ริเริ่มมาจากประชาชน ไปจนถึงระดับของการเข้าสู่วาระนโยบาย จนถึงการบรรจุเป็นนโยบายท้องถิ่นภายใต้การสนับสนุนจากเครือข่ายต่างๆในชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือด้านสุขภาพในระดับของเครือข่ายในท้องถิ่นทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ (เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข ชุมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น) นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมจากประชาชน โดยแท้จริง ซึ่งจะส่งผล

ให้เกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของประชาชน มีการสอดประสานกับเป้าหมายนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

นอกจากนั้นกระบวนการเกิดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นข้างต้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล (2551:18) ที่กล่าวว่า กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Local Public Policy Formulation Process) มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการได้มาของนโยบายสาธารณะท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ดังนั้นในสถานการณ์ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดด้านการวิเคราะห์นโยบายที่ต้องมุ่งเน้นการเป็นพันธมิตรร่วมกัน (partnership) ระหว่างภาคีภาครัฐกับสังคม ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว นโยบายหนึ่งๆมีความแตกต่างทั้งในด้านประเด็นและกลุ่มที่เข้ามาเกี่ยวข้องที่มีมากกว่าข้าราชการและนักการเมือง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ทั้งภาคประชาสังคมและภาคประชาชนที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและมีรูปแบบความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเฉพาะตัว ในแบบของการพึ่งพาและความหมายร่วมกัน

นอกเหนือจากนี้ ผู้วิจัยสามารถกล่าวได้ว่า กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาที่ดำเนินการครั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของดันน์ (Dunn, 1994) ที่กล่าวว่า ในกระบวนการนโยบายสาธารณะนั้น โดยแท้ที่จริงแล้วควรจะเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการระบุประเด็นหรือปัญหาสาธารณะร่วมกับ ภาครัฐโดยส่วนใหญ่มักจะมีใจแบบผิดๆ ว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย คือการนำนโยบายไปให้ภาคส่วนอื่นๆ รับรู้และให้ความเห็นเท่านั้น ซึ่งบางครั้งเป็นความเข้าใจที่ว่า การเล่าเรื่องหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีนโยบายแล้วนำไปเล่าสู่กันฟัง นอกจากนี้ Dunn ยังให้ความเห็นว่า ในกระบวนการนโยบายนั้นขั้นตอนที่มีความยากที่สุดและควรระมัดระวังมากที่สุดคือ การระบุและทำความเข้าใจประเด็นหรือปัญหาสาธารณะนั้นๆ เพราะหากระบุปัญหาหรือการเข้าใจปัญหาผิดจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของสังคมได้ ดังนั้นดันน์จึงเสนอว่าการระบุประเภทปัญหา นโยบายให้ดูจากโครงสร้างของประเด็นปัญหา ซึ่งโครงสร้างของประเด็นปัญหาคือ ระดับของความซับซ้อนและระบบความเชื่อมโยงของปัญหาและการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่มต่างๆ ที่มีบทบาทและส่วนเกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครือข่ายนโยบาย และพลเมือง ในที่นี้อาจเป็นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ของพลเมืองที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมในนโยบายนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่การระบุปัญหาร่วมกัน พัฒนาและเลือกทางเลือกของนโยบายร่วมกัน ทำให้เกิดการยอมรับและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบาย

ร่วมกัน ส่งผลให้ภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งพลเมืองให้ความสนใจติดตามการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนมีการประเมินผลนโยบายอย่างใกล้ชิด เพราะชุมชนและพลเมืองเหล่านี้มีข้อมูลและความรู้ ในรายละเอียดของพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในฐานะข้อมูลนำเข้าต่อ กระบวนการนโยบาย และความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ด้วยมุมมองของท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยเพิ่ม ความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือกนโยบาย การเกิดนโยบายและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ 2.2 มิติเชิงซ้อน 3 มิติที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนากระบวนการนโยบาย สาธารณะท้องถิ่น

แม้ว่าผลการดำเนินงานวิจัยกรณีศึกษาในเทศบาลเมืองเมืองแกลงพัฒนามีข้อค้นพบ ด้านกระบวนการที่สอดคล้องตามหลักแนวคิดนโยบายสาธารณะของ Thomas R. Dry และ William N. Dunn อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า นักนโยบายสาธารณะ นักวิจัยนโยบาย หรือผู้เกี่ยวข้องควรต้อง คำนึงถึงมิติเชิงซ้อนที่สำคัญอีก 3 มิติ ที่สอดคล้องอยู่ในกระบวนการของการพัฒนานโยบาย สาธารณะท้องถิ่นอยู่เสมอ มิติเหล่านี้ได้แก่

มิติที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วม ในมิตินี้นักนโยบายฯ ควรพึงให้ความสำคัญและ ตระหนักว่า การมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดนโยบายจะส่งผลทำให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจใน เป้าหมายและวิธีการเป็นอย่างดี เมื่อหน่วยปฏิบัติ นำนโยบายไปดำเนินการในบริบทของท้องถิ่น ก็ จะได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือให้ นโยบายเหล่านี้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อ สิ้นสุดนโยบาย ประชาชนเหล่านี้จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดีเยี่ยมและชัดเจนถึงมุมมองต่างๆ ต่อผล ของนโยบาย ซึ่งจะเป็นข้อมูลนำเข้าที่ดีในการแก้ไขหรือพัฒนาการกำหนดนโยบายในระยะต่อไป สอดคล้องกับการดำเนินงานของภาครัฐที่หันมาใช้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ดังจะเห็นได้ ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนในรูปแบบต่างๆ นั้น มีความสำคัญต่อการกำหนด นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ, 2551) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นการมอบอำนาจ(Empowerment)ให้กับพลเมืองอย่าง แท้จริงดังเช่น ประเทศอังกฤษ และฝรั่งเศส ได้ออกกฎหมายบทบัญญัติของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน(อัมพร ชำรงลักษณ์, 2553)

มิตีที่ 2 ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่ เจตนาธรรมณ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องมุ่งเน้นการให้อำนาจแก่ภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจและแนวคิดประชาธิปไตย ตลอดจนความรู้ด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะของผู้บริหารและนักการเมือง ความร่วมมือทางสังคมของภาคประชาชนเป็นมิติเชิงซ้อนที่จำเป็นยิ่งที่นักนโยบายต้องพิจารณา การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารเทศบาลเมืองเมืองแก่นมีมุมมองที่เข้าใจปัญหาสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะท้องถิ่น ภายใตเจตนาธรรมณ์ทางการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล และให้ความสำคัญต่อภาวะสุขภาพของประชาชน โดยให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะและการจัดสรรงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษรในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา สิ่งเหล่านี้ทำให้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นที่เทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนาเห็นผลสำเร็จดังที่ได้กล่าวมาโดยตลอด

มิตีที่ 3 ปัจจัยด้านสถานะแวดล้อม ได้แก่ บริการสาธารณสุข วัฒนธรรมประเพณี สภาพแวดล้อม สภาพการทำงาน การศึกษา เครือข่ายสนับสนุนทางสังคม รายได้ และสถานะทางสังคม เป็นต้น (อำพล จินดาวัฒนะ, 2552) สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นมิติเชิงซ้อนที่สำคัญยิ่ง ดังเห็นได้จากตัวอย่างของเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนาที่จัดสรรให้มีปัจจัยด้านสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกายของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสวนสาธารณะ สนามกีฬาากลาง สนามเปตอง ลานออกกำลังกาย รวมทั้งลานวัด สนามโรงเรียน และศาลาเอนกประสงค์ของหมู่บ้านต่างๆ โดยทุกพื้นที่มีการจัดกิจกรรมทางกายเป็นประจำ นอกจากนั้นมีการจัดตั้งชมรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสุขภาพ เช่น ชมรมปั่นจักรยาน ชมรมสุลาสุป ชมรมไม้พลอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางกายอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดต้องการพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องคำนึงถึงความครอบคลุมในมุมมองของมิติเชิงซ้อน 3 มิติ ที่กล่าวมาข้างต้นด้วย

ส่วนที่ 2.3 การประเมินวงจรมโนบายสาธารณะ

ในประเด็นการประเมินวงจรมโนบายสาธารณะมีสาระสำคัญที่นักนโยบายสาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถสะท้อนกลับให้เห็นถึงผลของกระบวนการในแต่ละขั้นตอน(เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ทั้งนี้สามารถอธิบายสาระสำคัญตามแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินผลกับวงจรมโนบาย ดังนี้

1) ขั้นตอนการกำหนดระเบียบวาระ (Agenda setting) ขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ ปัญหาของชุมชนได้รับความสนใจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและถูกพิจารณากำหนดเป็นวาระ ทั้งนี้จะมีน้ำหนักต่อการพิจารณามากขึ้นหากมีข้อมูลเชิงประจักษ์ร่วมเข้ามาเพิ่มเติม เช่น ผลการประเมินภาวะสุขภาพของประชาชน ผลการสำรวจความต้องการของประชาชน (needs assessment) ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นของการศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาที่พบว่า ผู้บริหารทุกฝ่ายให้ความสำคัญกับปัญหาสุขภาพของประชาชน มีความตั้งใจที่จะสนับสนุนให้มีการแก้ปัญหอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบายนโยบายสาธารณะ

2) ขั้นตอนการนิยามปัญหา (problem definition) ขั้นตอนนี้แนวคิดด้านนโยบายสาธารณะให้ความสำคัญว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยมุมมองของประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการคิดวิเคราะห์ การนิยามปัญหาสุขภาพ การสำรวจภาวะสุขภาพและสามารถระบุ/นิยามประเด็นปัญหาสุขภาพได้โดยชุมชนเอง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีศักยภาพในด้านการวิเคราะห์/ตัดสินใจ (decision analysis) ในปัญหาสุขภาพของตนได้

3) ขั้นตอนการสร้างยอมรับให้กับนโยบาย(policy legitimation) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการสำรวจภาวะสุขภาพ/ความเห็นของประชาชน (surveys health status and opinion) และในขณะเดียวกันได้พัฒนาทางเลือกนโยบายโดยผลักดันปัญหาด้านสุขภาพให้ผู้บริหารเทศบาลรับทราบ เพื่อเกิดการแก้ไขปัญหาคด้วยการพิจารณารับและประกาศเป็นนโยบาย ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเมือง (political feasibility analysis) โดยใช้ผลการสำรวจภาวะสุขภาพและความต้องการของประชาชนมาเป็นข้อมูลนำเข้าที่สำคัญ เพื่อเสนอต่อสภาเทศบาลในการพิจารณาเป็นนโยบายต่อไป

4) ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายและในระหว่างการดำเนินงานมีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในชุมชนทุกชุมชน (formative evaluation) ซึ่งส่งผลให้เห็นภาพของการขับเคลื่อนโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของโครงการ ส่งผลให้มีการทำกิจกรรมทางกายในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชุมชน

5) ขั้นตอนการติดตามประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากเป็นกระบวนการประเมินผลสรุป (summative evaluation) การดำเนินงานทั้งหมดตามวงจรมตินโยบาย

จะเห็นได้ว่าในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายดังกล่าว มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินนโยบาย ซึ่งทำให้เห็นภาพวงจรมตินโยบายในระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยที่เทศบาลและประชาชนยังคงมีกิจกรรมเพื่อตอบสนองนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการสร้างกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ จำเป็นต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงการประเมินวงจรมตินโยบายสาธารณะเพื่อให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2.4 การกำหนดนโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านกิจกรรมทางกายเป็นนโยบายเฉพาะ

ข้อสะท้อนสำคัญจากผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพผู้สูงอายุออกมาเป็นนโยบายเฉพาะ มีแต่เพียงการกำหนดนโยบายด้านคุณภาพชีวิตในภาพรวมซึ่งแสดงว่าผู้กำหนดนโยบายและผู้เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นยังไม่มีความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการกำหนดนโยบายสาธารณะสุขภาพผู้สูงอายุโดยเฉพาะด้านกิจกรรมทางกายเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพอันเนื่องมาจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้งที่ในปัจจุบันรัฐต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นทุกปีจนเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ซึ่งในอนาคตหากท้องถิ่นไม่มีการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายังจริงจังจะส่งผลให้ประชาชนต้องเผชิญปัญหาสุขภาพที่เสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผลจากการศึกษากรณีศึกษากระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกาย ของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา สามารถยืนยันได้ว่าท้องถิ่นมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและตระหนักต่อการดำเนินการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายอย่างจริงจัง เพื่อ

ประโยชน์สูงสุดของการพัฒนาสุขภาพชุมชน ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของตนเอง ภายใต้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกาย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติและก่อให้เกิดคุณภาพการต่อวงการสาธารณสุขไทยในอนาคต

ส่วนที่ 3 การผสมผสานกระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นไปปฏิบัติด้วยแนวคิด

Top-down และ Bottom-up

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ที่มีข้อค้นพบว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการเชื่อมประสานการดำเนินนโยบายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานในระดับบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการกำหนดนโยบายและสั่งการมายังกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในการจัดทำแผนงานโครงการ โดยทางภาคประชาชนเองก็ได้มีส่วนเข้าไปร่วมดำเนินการเสนอความคิดเห็นและจัดทำแผนงานโครงการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการดังกล่าวมีการผสมผสานในระดับแนวคิดแบบ Top-down และ Bottom-up ในระดับท้องถิ่น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานของเอลมอร์ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับผลงานของกอกจิน ,บาวแมน, เลสเตอร์, และโอ ทูล (Matland, 1995) ที่เสนอตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเป็นความพยายามในการสังเคราะห์ (synthesize) วิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบ Top-down และ Bottom-up เข้าด้วยกันหรือที่เรียกว่า การศึกษาการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในยุคที่สาม (Third-generation) โดยกอกจินและคณะมองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ (State implementation) เป็นภาระหน้าที่และเงื่อนไขที่กำหนดให้แก่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (ที่มาจากรัฐบาลหรือรัฐบาลท้องถิ่น) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะดำเนินการและความสามารถของรัฐ อย่างไรก็ตามการตัดสินใจของรัฐอาจไม่เป็นตามหลักที่ได้จากเหตุผลเสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับภาระต่อรองทางการเมืองระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆทั้งภายในและภายนอกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคประชาชน

ดังนั้นในทฤษฎีของนักวิจัยเห็นว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องประกอบด้วย (1) ทีมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องที่ต้องเห็นถึงความจำเป็นในการออกนโยบายใหม่ โดยการรับฟังความเห็นจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบายและมีข้อมูลด้านสุขภาพเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพิจารณา ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสามารถชี้ให้เห็นได้ว่านโยบายจะส่งผลดีอย่างไรต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (2) นโยบายมีเป้าหมายชัดเจนในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (3) นโยบายที่แสดงถึงความครอบคลุมกลุ่มประชากรเป้าหมาย (4) ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (5) นโยบายต้องแสดงถึงผลลัพธ์ที่ออกมาในภาพของการมีสุขภาพดี ไม่ใช่เพียงแต่การให้สวัสดิการเพียงอย่างเดียว (6) ท้องถิ่นต้องจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอภายใต้กรอบแผนพัฒนาของท้องถิ่น (7) นโยบายต้องมีแผนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม (8) การดำเนินนโยบายสาธารณะต้องคำนึงถึงมิติเชิงซ้อน 3 มิติ ได้แก่ มิติกระบวนการมีส่วนร่วม มิติการเมือง และมิติสถานะแวดล้อม (9) กระบวนการนำนโยบายสาธารณะท้องถิ่นไปปฏิบัติต้องเป็นไปในรูปแบบผสมผสานแนวคิด Top-down และ Bottom-up (10) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำนโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายให้เป็นนโยบายเฉพาะและเร่งด่วน เพื่อเตรียมการรองรับและป้องกันปัญหาสุขภาพอันเนื่องมาจากอุบัติการณ์การเกิดโรคไม่ติดต่อที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษารวบรวม นักวิจัยมีข้อค้นพบเชิงนโยบาย คือ นโยบายสาธารณะด้านกิจกรรมทางกายเป็นเครื่องมือที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาผสมผสานในทุกขั้นตอนของนโยบาย ตั้งแต่กระบวนการเกิดนโยบาย (Policy Formulation) กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ นโยบาย (Policy Implementation) และการติดตามประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) ซึ่งการผสมผสานการมีส่วนร่วมของประชาชนกับกระบวนการนโยบายสาธารณะจะช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ตรงตามสถานการณ์ และความต้องการของชุมชน ดังนั้นนักวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาครั้งนี้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกาย โดยเฉพาะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างนโยบายที่มาจากรากฐานแนวคิดของประชาชน ถือเป็นโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดังนี้

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะที่มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ควรต้องให้ความสำคัญในเรื่อง การใช้กลไกของกระบวนการนโยบายสาธารณะผสมผสานกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาสุขภาพอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่เพิ่มขึ้นอย่างมากของโรคไม่ติดต่อ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสุขภาพประชาชนและลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศ

2. กระทรวงสาธารณสุข ควรต้องมีการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพและดำเนินนโยบายการส่งเสริมสุขภาพอย่างเข้มข้น เชื่อมโยงกับ หน่วยงานสุขภาพระดับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เน้นเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน โดยใช้กิจกรรมทางกายเข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อน โดยคำนึงถึงปัจจัยเชิงซ้อน 3 มิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะท้องถิ่น

3. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ควรต้องมีการกำหนดนโยบายด้านกิจกรรมทางกายภายใต้ความร่วมมือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ การติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อช่วยเหลือประชาชนด้านการป้องกันการเจ็บป่วยและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพ

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องมีนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพและด้านกิจกรรมทางกายที่เป็นรูปธรรม สามารถนำมาใช้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ห่างไกลจากโรคไม่ติดต่อ

5. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรเน้นกระบวนการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะเรื่องกิจกรรมทางกายที่เชื่อมประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนมีการติดตามผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนา

ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบชัดเจนในประเด็นเชิงกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการตนเองด้านสุขภาพชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นเชิงการพัฒนาดังนี้

1. การจัดการกระบวนการด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมทางกายแก่ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในสถานะของสังคมปัจจุบัน ที่พบว่าพฤติกรรมของผู้คนห่างจากการเคลื่อนไหวร่างกาย ดังนั้นหน่วยงานที่ต้องได้รับการขยายผลต่อคือในระดับกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น และในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการขับเคลื่อนจากนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้สามารถกำหนดเป็นตัวชี้วัดการทำงานด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นด้านสุขภาพและกิจกรรมทางกายได้ทุกขั้นตอนของนโยบาย เนื่องจากเป็นบทบาทและอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นในการจัดการกระบวนการนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตามแผนงาน โครงการหรือนโยบายนั้นๆ

3. กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาของประเทศด้านโรคไม่ติดต่อ และองค์ความรู้เรื่องกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานระดับท้องถิ่นและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษากรณีศึกษาเพียงแห่งเดียว ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ไม่ครอบคลุมในการอธิบายปรากฏการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ ได้ ทั้งนี้ควรมีการขยายการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่นๆ เพื่อยืนยันแนวความคิดทฤษฎีกระบวนการนโยบายสาธารณะท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมด้านสุขภาพ

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะท้องถิ่นระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท เนื่องจากบริบทของความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แตกต่างกันระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท อาจส่งผลต่อรูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะท้องถิ่นและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกัน

3. ควรทำการศึกษาปัจจัยเชิงซ้อน 3 มิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านสถานะแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะท้องถิ่น เพื่อเสนอและยืนยันความครบถ้วนของการศึกษาวิเคราะห์ห้วงองค์ความรู้ด้านกระบวนการด้านนโยบายสาธารณะสุขภาพ

4. ผลของการวิจัยในประเด็นของการพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะของกรณีศึกษาในครั้งนี้ อาจนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลนโยบาย ในประเด็นปัญหาสาธารณะด้านสุขภาพอื่นๆ ได้

5. ควรทำการวิจัยด้านผลกระทบของนโยบายสาธารณะท้องถิ่นต่อสุขภาพ (health impact) เพื่อศึกษาถึงผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะท้องถิ่นที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของประชาชน